LATVIJAS NACIONĀLAIS
SIMFONISKAIS ORĶESTRIS

LNSO, EŠENVALDS, BĒTHOVENS UN ŠŪMANIS

LNSO, EŠENVALDS, BEETHOVEN, AND SCHUMANN

2024. gada 9. maijā plkst. 19.00 Lielajā ģildē
9 May 2024 at 7 PM at the Great Guild

AURĒLIJA ŠIMKUS — klavieres | piano

Diriģents | Conductor **JĀNIS STAFECKIS**

Koncerts tiešraidē Latvijas Radio 3 "Klasika"
The concert is broadcast live by the Latvian Radio 3 *Klasika*

Koncerta dienā iepazīsties ar programmu šeit:
The programme for tonight's concert is available here:

I DAĻA | PART I

ROBERTS ŠŪMANIS (*Robert Schumann*, 1810–1856)
Uvertīra "Manfrēds" op. 115 (1848)
Overture *Manfred*, op. 115 (1848)

13'

ĒRIKS EŠENVALDS (1977)
Simfonija "Tā upe ir sākusi palot" (2024)
Symphony *The Waters Have Begun To Surge* (2024)

I. Kā tautasdziesma *(rubato)* | *As a folk-tune (rubato)*
II. *Misterioso*
III. *Espressivo*
IV. *Con anima*

Pirmatskaņojums | Premiere
24'

II DAĻA | PART II

LUDVIGS VAN BĒTHOVENS (*Ludwig van Beethoven*, 1770–1827)
Piektais klavierkoncerts Mibemolmažorā op. 73 (1809/1810)
Piano Concerto no. 5 in E flat Major, op. 73 (1809/1810)

I. *Allegro*
II. *Adagio un poco mosso*
III. *Rondo: Allegro ma non troppo*

40'

Kultūras ministrija
NEIBURGS
Garage demokrātisks vīna bārs
ir
DELFI
3 Latvijas Radio Klasika
EuroPark
MŪZIKAS SAULE

MANFRĒDS

Dzīves noslēdzošajā posmā Roberts Šūmanis komponē mūziku lorda Bairona dramatiskās poēmas "Manfrēds" uzvedumam. Šeit tapuši arī citi muzikāli numuri — starpspēles, melodrāmas, solo un kora epizodes —, taču līdz mūsdienām koncertnamos par paliekošu un noturīgu vienību nostiprinājusies tieši uvertīra, ko pats autors uzskatījis par vienu no saviem labākajiem veikumiem simfoniskajā daiļradē. Vēlāk tam piekrīt arī Hugo Volfs, apgalvojot, ka "uvertīra pasvītro Bairona poēmas esenci, pielietojot vienkāršākos izteiksmes līdzekļus".

Uvertīra pirmatskaņota 1852. gada martā Leipcigā autora vadībā, savukārt dažus mēnešus vēlāk visu mūziku lugai Veimārā diriģē Francis Lists.

"Ar Manfrēda radīšanu Bairons ir teju paredzējis Šūmaņa mākslinieka tēla piedzimšanu, Šūmaņa gara rašanos. Šo divu tēlu blakusnostatīšana — Šūmanis un Manfrēds — man šķiet ļoti organiska. Bairona radītais Manfrēds ir apveltīts ar pārdabiskām, cilvēkam nesasniedzamām spējām. Pārpasaulīgais, visuvarenais cilvēks. Tajā pat laikā — cik Manfrēds ir varens, tikpat viņš ir nelaimīgs. Un tā ir viņa dzīves traģēdija. Vienīgais, ko Manfrēds vēlas, ir aizmirsties."

Dirģents Jānis STAFECKIS

TĀ UPE IR SĀKUSI PALOT

"Ēriks Ešenvalds, manuprāt, ir noskaņu radītājs, atmosfēras veidotājs un gaismēnu gleznotājs mūzikas skaņās. Viņa simfoniju sadzirdu kā pazemīgu un cieņpilnu dabas vērojumu. Te sajūtu ūdens zaigošanu un mirguļošanu, putnu balsis. Un visam pa vidu — dabas ieskauts cilvēks.

Tagadējam dabas atmodas mirklim šis ir ļoti piemērots darbs."

Diriģents Jānis STAFECKIS

"Šķiet, nekad agrāk nebiju izjutis tik spēcīgas alkas pēc brīvības, kas manī kā sildošas ogles iekvēlojās pandēmijas laikā un turpina gailēt vēl joprojām, jo pasaule pēdējo gadu laikā ir izmainījusies, un tās sāpju atkal ir kļuvis vairāk. Šajā brīdī es ilgojos būt par to upi un ezeru, kas piektajā gadalaikā — atbūdā* — pārplūst Dvietes palienē. Domāju, ka palu laikā upe atjaunojas — tā spēj atkal sajust savu pilnbriedu, un tās ķermenī iemājo tik daudz dzīvā, labā un skaistā!

Par trauslo ticību jēgpilnai nākotnei ir šī simfonija.

Darba nosaukums aizgūts no Jāņa Šipkēvica radītajām dzejrindām dziesmai "Zemeslodes". "

Komponists Ēriks EŠENVALDS

* Senie sēļi palu laiku dēvēja par piekto gadalaiku "atbūdu".

BĒTHOVENA PIEKTAIS

1809. gads Vīnē bija iekrāsojies drūmās kara noskaņās — Bēthovena pēdējā klavierkoncerta tapšana aizsākusies maijā, kad pilsēta jau bija Napoleona armijas ielenkumā. Franči vīniešiem uzlika augstus nodokļus, kā arī aizliedza iedzīvotājiem atstāt pilsētas robežas. Šajā laikā komponēšana noritējusi gausi — lai arī paralēli Klavierkoncertam darbs ritējis pie vairākām klaviersonātēm un Desmitā stīgu kvarteta (op. 74 Mibemolmažorā ar nosaukumu "Arfa"), apkārt valdošā nabadzība, draudi, ieslodzījums pilsētas mūros, kā arī straujā dzirdes pasliktināšanās Bēthovena radošo garu gaužām nomāca. Neskatoties uz to, Piektais klavierkoncerts tapis Bēthovenam nozīmīgā heroiskā tonalitātē — Mibemolmažorā — un tajā nav ne miņas no skaudrās realitātes. Piektajā klavierkoncertā Bēthovens risinājis nozīmīgas novitātes koncertžanrā, kuru skaitā arī orķestra un solista attiecību līdzsvarošana. Virtuozais heroiskais tēls šeit dominē koncerta pirmajā daļā, ļaujoties apcerīgam un intīmam muzikālam stāstījumam otrajā un dramaturģiski niansētam piepildījumam finālā.

Klavierkoncerts veltīts erchercogam Rūdolfam Raineram (kurš bija ne tikai Bēthovena draugs, skolnieks un mecenāts, bet arī Austrijas arhibīskaps un komponists), kam Bēthovens kopskaitā dāvājis vienpadsmit opusus. Oficiālais pirmatskaņojums noticis Leipcigā 1811. gadā ar Frīdrihu Šneideru pie klavierēm (līdz šim savus klavierkoncertus tika pirmatskaņojis pats Bēthovens), un šodien tas ierindojams starp iemīļotākajiem žanra paraugiem.

Pianiste **AURĒLIJA ŠIMKUS**
2016. gadā ieguva prestižo Vācijas klasiskās mūzikas godalgu *Echo Klassik* kategorijā "Gada jaunais mākslinieks". Tāpat viņa saņēmusi pasaulē zināmo Cīrihes Orfeja fonda un Dortmundes Mocarta biedrības stipendiju.

Kopš tā laika viņa ir muzicējusi ar Anglijas kamerorķestri, Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, Kauņas filharmonisko orķestri, Varšavas simfonisko orķestri, Dortmundes filharmonisko orķestri, Reinzemes-Pfalcas filharmonisko orķestri un citiem. Mūziķe piedalījusies daudzos festivālos un koncertsērijās, tai skaitā *Interlaken Classics*, *Next Generation Festival* un *Puplinge Classique* Šveicē, festivālā "Kisingenes vasara", Kurta Veila festivālā, Bonnas Šūmaņa festivālā, festivālā "Rītdienas meistari" u.c. Pianiste ir uzstājusies Cīrihes Tonhalles koncertzālē, Dortmundes koncertnamā, Baireitas pilsētas koncertzālē, Maincas *Rheingoldhalle* un citur.

Mācību gaitas Aurēlija Šimkus uzsāka Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā pie profesora Sergeja Osokina. Kopš 2017. gada turpinājusi studijas Ķelnes Mūzikas un dejas augstskolā pie profesora Klaudio Martinesa-Mēnera un Zviedrijā pie profesores Jūlijas Mustonenas-Dālkvistas.

Papildinājusies Gabrielas Montero, Milanas Čerņavskas, Dominika Merlē, Bernda Geckes, Pāvela Gililova, Petera Jablonska u.c. meistarklasēs. Paralēli studē arī Pianisma akadēmijā Imolā, Itālijā, kur viņas mentori ir Igors Roma un Ingrīda Flitere.

JĀNIS STAFECKIS ir Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra diriģents kopš 2022./2023. gada sezonas. Jānis Stafeckis ir dibinājis un vada Rēzeknes kamerorķestri, kas kopš 2012. gada vieno studentus un pedagogus no Latgales. Viesdiriģenta statusā Jānis Stafeckis sadarbojas ar kamerorķestriem Sinfonietta Rīga, *Sinfonia Concertante* un Liepājas Simfonisko orķestri.

Diriģents uzstājies ar tādiem mūziķiem kā maestro Raimondu Paulu, ērģelnieci Ivetu Apkalnu, vijolniekiem Kristīni Balanas un Daniilu Bulajevu, Olīviju Steindleri, čellisti Guntu Ābeli, saksofonistu Arvīdu Kazlausku, Rīgas Saksofonu kvartetu, soprāniem Inesi Galanti un Sonoru Vaici, basu Krišjāni Norveli un citiem.

2020. gada oktobrī īstenota koncertprogramma kopā ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, pasaulslaveno ērģelnieci Ivetu Apkalnu un maestro Raimondu Paulu, kas nominēta Lielajai mūzikas balvai, un pēc atkārtotām pārraidēm sabiedriskajā televīzijā tai piešķirta sabiedrisko mediju gada balva "Kilograms kultūras".

2019. gada oktobrī Jānis Stafeckis debitējis operetes žanrā Latvijas Operetes fonda rīkotajā Franca Lehára izrādē "Jautrā atraitne". Tāpat sadarbībā ar Operetes fondu ir izveidota izrāde, kuras pamatā ir divas monooperas — Fransisa Pulenka "Cilvēka balss" un Dženkarlo Menoti "Telefons" —, par kuru diriģents un mākslinieciskais kolektīvs 2021. gadā saņēmuši Lielo mūzikas balvu kategorijā "Gada uzvedums".

Daudzveidīgā sadarbība ar dažādu žanru mūzikas pārstāvjiem un vairākiem orķestriem Jānim Stafeckim ir ļāvusi apgūt plašu repertuāru un sniegusi ievērojamu diriģēšanas pieredzi. Turklāt viņš pārzina orķestri gan kā diriģents, gan mūziķis: pirms diriģenta karjeras uzsākšanas, Jānis Stafeckis piecpadsmit gadu garumā atskaņojis simfonisko repertuāru kā Sinfonietta Rīga kontrabasu grupas koncertmeistars, kā arī periodiski darbojies lielākajos Latvijas profesionālajos orķestros.

Jānis Stafeckis ir absolvējis Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju, kur 2019. gadā ieguvis maģistra grādu simfoniskā orķestra diriģēšanā pie profesora Andra Vecumnieka, pirms tam 2006. gadā arī kontrabasa spēlē un pedagoģijā, studējot pie Sergeja Brīnuma. Jānis papildinājis savas zināšanas Viļņas Mūzikas un teātra akadēmijā pie leģendārā diriģenta profesora Juoza Domarka.

Pirmos soļus diriģēšanā spēris Latvijas Nacionālās operas un baleta galvenā diriģenta prof. Mārtiņa Ozoliņa vadībā. 2021./2022. gada sezonā *Erasmus+* programmas ietvaros izgājis praksi Berlīnes Komiskajā operā pie Aināra Rubiķa.

MANFRED

In the twilight of his life, Robert Schumann composes the music for Lord Byron's dramatic poem Manfred. Alongside other pieces written for it like entr'actes, melodramas, solos, and choruses, it is the overture that Schumann regards as one of his paramount achievements in his symphonic repertoire that has become a timeless addition to concert repertoires. Hugo Wolf later echoes this sentiment, affirming that the overture "has brought the essence, the focal point of the drama to plastic expression with the simplest strokes". The overture premieres in Leipzig in March 1852 under the baton of the composer himself. A few months later, Franz Liszt conducts the entire score in Weimar.

"By creating Manfred, Byron nearly foreshadows the emergence of Schumann's artistic persona, the embodiment of Schumann's spirit. The parallels between these two figures — Schumann and Manfred — strike me as remarkably organic. Byron's Manfred is bestowed with supernatural abilities unattainable to humans; he is a transcendent, omnipotent figure. Yet, for all his greatness, Manfred is equally tormented, his life steeped in tragedy. All Manfred yearns for is oblivion."

Conductor Jānis STAFECKIS

THE WATERS HAVE BEGUN TO SURGE

"Ēriks Ešenvalds is a master of crafting moods, atmospheres, and fantastical musical landscapes. His symphony reflects observations of the world, imbued with profound humility towards the world and nature's processes. Nature is abundantly present in this composition through the glistening of water, the melodies of birds. The opus may be perfectly suited for the current springtime awakening."

Conductor Jānis STAFECKIS

"During the pandemic, I experienced an unprecedented hunger for freedom, akin to burning embers that continue to glow within me, as the world has changed these past years and pain has once again been growing all around us. In this moment, I yearn to become the overflowing river and lakes of the Dviete floodplains during the flood season. It is during these floods that the river experiences renewal, reclaiming its full breadth and teeming with life, goodness, and beauty.

A delicate hope for a meaningful future is the essence of this symphony.

The title of the work is drawn from the poetic lyrics of *Zemeslodes* by Jānis Šipkēvics."

Composer Ēriks EŠENVALDS

BEETHOVEN'S FIFTH

The year is 1809, and Vienna is enveloped in the grim mood of war. Beethoven is composing his final piano concerto in May, amidst the city's siege by Napoleon's army. French forces have imposed high taxes on the residents of Vienna and restricted their movement beyond the city limits. Despite simultaneously working on several piano sonatas and the Tenth String Quartet (op. 74 in E-flat major, known as the *Harp* quartet), Beethoven's creative process is hindered by the surrounding poverty, looming dangers, citywide confinement, and his deteriorating hearing. Nevertheless, the Fifth Piano Concerto emerges in the heroic key of E flat major, characteristic to Beethoven and devoid of the harsh realities that besiege him. In his Fifth, Beethoven explores groundbreaking innovations in the concerto genre, reshaping the dynamics between the orchestra and the soloist. The virtuoso hero dominates the first movement, yielding to a contemplative and intimate musical narrative in the second, culminating in a dramatically nuanced and sweeping finale.

The Piano Concerto is dedicated to Archduke Rudolf Rainier — Beethoven's friend, pupil, and patron, archbishop of Austria and a composer himself — to whom Beethoven writes a total of eleven opuses. Its official premiere takes place in Leipzig in 1811 with Friedrich Schneider at the piano, a departure from Beethoven's tradition of premiering his own piano concertos. Today, it stands as one of the most cherished exemplars of the genre.

In 2016 Latvian pianist **AURĒLIJA ŠIMKUS** received the prestigious German music prize *Echo Klassik* in the category Best Young Artist of The Year.

She has been awarded with a scholarship by such world renowned institutions as the *Orpheum Stiftung* in Zürich and the *Mozart-Gesellschaft* Dortmund. Since that time she has performed as a soloist together with the English Chamber Orchestra, National Symphony Orchestra of Latvia, the Kaunas Philharmonic Orchestra, the Warsaw Symphony Orchestra, the Dortmund Philharmonic, the German State Philharmonic Rhineland-Palatinate and others.

She has been invited to numerous music festivals and concert series, e.g. to the Interlaken Classics, the Next Generation Festival in Bad Ragaz, the Puplinge Classique, the Kissinger Sommer, the Kurt Weill Festival, the Schumann Festival in Bonn and the Meister von Morgen concerts in Herdecke and others. Aurelia has performed in such concert halls like the Tonhalle Zürich, Konzerthaus Dortmund, Stadthalle Bayreuth, Rheingoldhalle Mainz and many others.

She first perfected her piano playing at the Emīls Dārziņš Music School in Riga with Prof. Sergejs Osokins. Since 2017 she has been studying piano at the Cologne University of Music and Dance with Claudio Martínez-Mehner and in Sweden with Prof. Julia Mustonen-Dahlkvist. Aurelia Šimkus has participated in various courses

and masterclasses with renowned pianists and piano teachers such as Gabriela Montero, Milana Chernyavska, Dominique Merlet, Bernd Goetzke, Pavel Gililov, Peter Jablonski and others. Currently Aurelia is part of the Piano Academy Incontri con il Maestro in Imola, Italy where her mentors are Igor Roma and Ingrid Fliter.

JĀNIS STAFECKIS is the conductor of the Latvian National Symphony Orchestra since the 2022/2023 season. He is the founder and artistic director of the Rēzekne Chamber Orchestra (2012), which brings together students and teachers of the Latgale region. As a guest conductor, he has collaborated with the chamber orchestra Sinfonietta Rīga, the Latvian Radio Choir, and the Liepāja Symphony Orchestra. The conductor has shared the stage with famous musicians such as Maestro Raimonds Pauls, organist Iveta Apkalna, violinists Kristīne Balanas, Daniil Bulayev, and Olivia Steindler, cellist Gunta Ābele, saxophonist Arvydas Kazlauskas, the Riga Saxophone Quartet, sopranos Inese Galante and Sonora Vaice, bass Krišjānis Norvelis, and others.

In October 2020, Stafeckis conducted a concert programme in cooperation with the Latvian National Symphony Orchestra, the world-famous organist Iveta Apkalna, and Maestro Raimonds Pauls. It was nominated for the prestigious Latvian Grand Music Award and won the Latvian Public Media Award *Kilogram of Culture* after its repeated broadcast on public television.

In October 2019, he made his debut in the operetta genre, conducting Franz Lehár's *The Merry Widow*, staged by the Latvian Operetta Foundation. His collaboration with the Operetta Foundation also includes a piece based on two mono operas: Francis Poulenc's *La voix humaine* and Gian Carlo Menotti's *The Telephone*. The work earned its conductor and the entire creative team the Grand Music Award 2021 for a high-quality artistic production.

The variety of collaborations with different soloists and orchestras have helped him acquire a wide repertoire and experience in conducting. Moreover, Jānis Stafeckis knows orchestra inside out as both a conductor and a musician: before starting his conducting career, for fifteen years he performed symphonic repertoire as the principal double bass in *Sinfonietta Rīga* and in all major professional orchestras of Latvia.

Stafeckis graduated from Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music, obtaining master's degree as a symphony orchestra conductor with Prof. Andris Vecumnieks in 2019, as well as a double bass player and teacher with Sergejs Brīnums in 2006. He supplemented his knowledge at the Lithuanian Academy of Music and Theatre with the legendary conductor Prof. Juozas Domarkas.

Jānis Stafeckis took his first steps in conducting with Prof. Mārtiņš Ozoliņš, chief conductor of the Latvian National Opera and Ballet. In the 2021/2022 season, he did an Erasmus+ traineeship at the Komische Oper Berlin with Ainārs Rubiķis.

LNSO ŠOVAKAR | LNSO TONIGHT

Koncertmeistars | Concertmaster
Sandis Šteinbergs

Pirmās vijoles | I violins
Aleksejs Bahirs, Darja Smirnova, Ilze Kirsanova, Inese Štrāle, Aija Frišenfelde, Terēze Zīberte-Ijaba, Vizma Laura Agloniete, Indulis Cintiņš, Oskars Siliņš, Margarita Ogibalova, Jevgenija Otroško, Lāsma Vītola, Ērika Hrustaļova

Otrās vijoles | II violins
Andrejs Jegorovs, Ilze Pence, Inga Puķīte, Daina Birzniece, Beāte Račko, Anete Liberte, Agnese Stalidzāne, Agnese Kanniņa, Patrīcija Iļasova, Laila Lakstīgala, Vineta Denafa

Alti | Violas
Arigo Štrāls, Ināra Brīnuma, Pēteris Trasuns, Katrīna Krašauska-Krauze, Inga Ozoliņa, Einārs Roževics, Lauma Visendorfa, Tatjana Ļebedeva, Jevgenija Gorbunova, Viktorija Viktorova

Čelli | Cellos
Diana Ozoliņa, Ieva Upatniece, Dace Zālīte-Zilberte, Mareta Prikule, Zane Guļāne, Ainārs Paukšēns, Mārtiņš Turss, Emma Bandeniece

Kontrabasi | Double basses
Oskars Bokanovs, Raivo Ozols, Ivars Ozols, Viktors Stankevičs, Andris Veinbergs, Dāvis Vilks

Flautas | Flutes
Maija Zandberga, Ilze Urbāne

Obojas | Oboes
Mārtiņš Dovmanis, Jana Zeļenska

Klarnetes | Clarinets
Anna Gāgane, Mareks Pinta

Fagoti | Bassoons
Normunds Zvejnieks, Raimonds Gulbis

Mežragi | Horns
Māris Evelons, Mārcis Kalniņš, Daniels Sabanskis, Kalvis Etkins

Trompetes | Trumpets
Jānis Frīdenfelds, Kristiāns Kalva, Edgars Bārzdiņš

Tromboni | Trombones
Kaspars Majors, Artūrs Hrustaļovs, Lauris Zvejnieks

Tuba | Tuba
Raivis Māgurs

Sitaminstrumenti | Percussion
Edgars Vaivods, Mikus Bāliņš, Elīna Endzele, Ernests Mediņš

Arfa | Harp
Ieva Šablovska

Taustiņinstrumenti | Keyboards
Mārtiņš Zilberts

Bandoneons | Bandoneon
Artūrs Noviks

TUVĀKIE KONCERTI

LNSO 2024./2025. GADA SEZONAS
RUDENS–ZIEMAS KONCERTI
PĀRDOŠANĀ **NO 9. MAIJA!**

NO 23. LĪDZ 25. AUGUSTAM
LATGALES VĒSTNIECĪBĀ GORS
FESTIVĀLS "LNSO VASARNĪCA"

Piektdien, 23. augustā, plkst. 19.00 Lielajā zālē
BĒTHOVENA PIEKTĀ UN LIETUVAS VALSTS SIMFONISKAIS ORĶESTRIS

Sestdien, 24. augustā, plkst. 16.00 Mazajā zālē
PASAULES DZIESMAS

Sestdien, 24. augustā, plkst. 19.00 Lielajā zālē
MĀLERA TREŠĀ

Svētdien, 25. augustā, plkst. 15.00 Mazajā zālē
MUZIKĀLS SAPNIS "JAPĀNAS PASAKA" | 7+

Svētdien, 25. augustā, plkst. 17.00 Lielajā zālē
SIMFO. ETNO. DŽEZS.

PIESAKIES
LNSO JAUNUMIEM